

İnsan ve hayvan

Erkan Bey: “Suâl: Şu pis istibdat ne vakitten beri başlamış, geliyor?” Cevap: “İnsanlar hayvanlıktan çıkıp geldiği vakit, nasılsa bunu da beraber getirmiştir.” (Münâzarât) Burada geçen “hayvanlıktan” kelimesi ile kastedilen nedir?”

Kuvvetlinin zayıfa baskı uygulaması ve ezmesi demek olan istibdat, hayvanların fitrî vasıflarındandır. Mahlûkâttan kuvvetli olanlar, zayıf olanları her zaman ezmeye meyyâldir. Meselâ müstebit kurt, fitrî olarak dâimâ bîçâre koyunu parçalamak istemektedir.¹ Çünkü istibdat, baskı, zayıfı acımasızca ezmek gibi menfî duygular hayvanlara mahsustur. Mahlûkâtın zayıf olanları ise, Fâtır-ı Hakîm tarafından bünyelerine derc olunan kuvvetlerle, yani fitrî silâhlarla, güçlülere karşı kendilerini korumaktadırlar. Meselâ şâhin gibi saldırgan, vahşî ve müstebit kuşlara karşı serçe, şaşırtıcı uçuş teknikleri sâyesinde hayatını idâme ettirmektedir. İnsanda ise zorba istibdâda karşılık kardeşlik, yardımseverlik, sevgi, şefkat, insaf, iz’an ve merhamet gibi insânî vasıflar, duygular ve lâtifeler hem daha fazla hâkimdir, hem de istenen, teşvik gören ve emredilen davranışlardır. Menfî duygular insanda behîmî, yani hayvânî birer kuvve olarak nitelendirilir. Bu nitelemede âdetâ bu duyguların hayvandan alındığı vurgusu hâkimdir.

Oysa melekî duygularla birlikte hayvânî duyguları da insan doğuştan getirmiştir. Ve bu duyguların bünyesinde imtizâcıyla insan iyiyi kötüden, hayrı şerden, fazîleti rezîletten, doğruyu yanlıştan ayırt edip almakla ve amel etmekle yükümlü kılınmıştır.

Üstad Hazretleri bahsettiğiniz cevâbında, istibdâdın hayvânâta mahsus bir duygu olarak, insanın behîmî vasıflarında var olduğunu mecâzî bir ifâde tarzı içinde beyan etmiştir.

Dipnot:

1- Münâzarât s. 24